

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

in decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Secvndam Secvndæ, & Tertiam Partem D. Thomæ

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

LXXXI. Vtrum peccator, & peccatum sint subiectum, & materia adæquata
pœnitentiæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94839](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94839)

multa non substantia imperio pœnitentiæ sunt eius modi. Requiritur ergo præterea vt non præexistat ex sua natura, nec inlit homini independenter à sine peculiari, & proximo pœnitentiæ.

Art. 8. Quoad ordinem perfectionis, ea mensuratur in virtutibus ex perfectione motui formalis, quatenus intenti per ipsas, seu secundum conceptum formalem sub quo intenditur. Pœnitentia autem intendit bona animæ, non secundum se tota absolutè, & quasi pleno amplexu, vt faciunt aliæ virtutes; sed præcisè in subsidium, & quatenus peccatis commissis contradicunt quoad culpam, & pœnam. Quod est minoris perfectionis, vt dictum est. Iam opus iustificationis impij est quidem præstantissimum, sed illud non exequitur immediatè pœnitentia, nisi inchoatiuè tantum, ac remotè, vt infra magis declarabitur quæst. 83. & 84. atque perfectio virtutis attenditur penes effectum immediatum eiusdem. Est etiam difficillimum idem opus, & actus ipse pœnitentiæ est ex se valde difficilis; non tamen est difficilis difficultate fundata in excellentia actus, sed in mala dispositione operantis, quæ non auget ex sua natura, sed deprimit laudem virtutis; siquidem intrinsecum ipsi sit, vt operetur cum eius generis difficultate, vt colligitur ex dictis cum D. Thomâ quæst. 3. de act. human. ad 5.

QVÆSTIO LXXXI.

Vtrum peccator, & peccatum sint subiectum, & materia adæquata pœnitentiæ.

Videtur neutrum adæquari omninò pœnitentiæ. 1. Quia sicut per eandem virtutem charitatis amamus, & querimus vnionem cum Deo, tum nobis, tum etiam aliis ita possumus per eandem virtutem pœnitentiæ, velle, & procurare, tum nobis, tum etiam aliis deletionem peccatorum, quæ auertunt à Deo. Ergo etiam is, qui peccare non potest sicut Christus Dominus est subiectum capax virtutis pœnitentiæ, per quam intendatur deletio peccatorum, quæ committuntur ab aliis.

2. Beati, tametsi peccare amplius non possint, nec sint peccatores; retinent nihilominus habitum pœnitentiæ. Et è conuerso eundem nec habuerunt, nec habent Angeli peccatores. Ergo nec omnis, nec solus peccator est subiectum capax virtutis pœnitentiæ.

3. Peccata venialia non sunt offensæ Dei, siquidem inesse possunt iustis etiam & amicis Dei, ac proinde non habentibus Deum offensum, sed placatum, & amicum. Dictum autem est supra, q. 75. Pœnitentiam ferri in deletionem peccatorum, quatenus sunt offensæ Dei. Ergo peccata venialia non sunt materia pœnitentiæ. Similiter peccatum originale, licet è conuerso sit offensæ Dei, vt pote reddens hominem inimicum eius; non tamen est materia pœnitentiæ. Quia de ratione veræ pœnitentiæ est propositum emendationis imposterum, vt infra dicitur. Propositum autem emendationis non cadit in ea, quæ aliena voluntate commissæ sunt, vt commissum est peccatum originale. Ergo non omne peccatum est materia pœnitentiæ.

4. Virtus pœnitentiæ non solum intendit deletionem peccatorum, quoad culpam, sed etiam quoad pœnam. Etenim remissio, etiam pœnæ pertinet ad totalem deletionem peccati. Nempe reatus pœnæ, quoad vsque penitus extinguatur, impedit ingressum animæ in Regnum Cœlorum, atque ad pœnitentiam perfectam peccatorum pertinet, remotio omnis eius

modi impedimenti. Pœna autem peccati non est peccatum, sed effectus peccati adæquatè distinctus ab ipso, atque inductus à Deo, à quo peccatum induci non potest. Ergo peccata non sunt obiectum materialè adæquatum pœnitentiæ.

5. Virtus pœnitentiæ intendit, ac inducit opera pœnalia, & satisfactoria, quibus redimuntur pœnæ alias persolvendæ propter peccata in Inferno, aut Purgatorio. Ergo ea etiam opera, & non sola peccata comprehenduntur in materia, seu obiecto materiali adæquato virtutis pœnitentiæ.

Artic. 1. Respondetur subiectum, & materia cuiusque virtutis circumscribuntur limitibus motui formalis, circa quod ipsa versatur. Omnes etenim, & soli illi sunt capaces vniuscuiusque virtutis, qui sunt capaces, vt amplectantur motuum eius formale. Et rursus omnia illa, & sola sunt obiecta materialia cuiusque virtutis, quæ sunt volubilia, aut odibilia ratione eiusdem motui, atque ab eadem distinguuntur.

Art. 2. Quapropter neganda in primis est cum Vasquez & aliis, virtus pœnitentiæ Christo Domino, necnon, & Angelis. Quia Christus non poterat peccare, nec habere naturam, quæ aliquando peccasset, vt dictum est quæst. 20. de Incarnat. Angeli verò non poterant delere, aut velle delere peccata propter innatam immutabilitatem ipsorum, vt dictum est, in loco. Ergo neutri poterant affici ad deletionem peccati, eaque impotentia inerat ipsis permanentè, & in perpetuum. Neganda rursus hæc virtus, cum eodem Authore, quoad habitum, & quoad actum B. Virginis, atque beatis omnibus, qui nunquam peccauerunt. Quia nec B. Virgo, nec beati Innocentes, ex quo beati sunt, vllum potuerunt, aut possunt habere peccatum, ad cuius deletionem afficerentur, aut afficerentur, sed sunt præditi donis gratiæ, quibus sicut redduntur expertes peccati, & contingentia peccandi: ita redduntur incapaces pœnitendi, & eliciendi actum aliquem proprium habitus pœnitentiæ. Neganda insuper est hæc virtus, cum communi omnium sententia, quoad habitum supernaturalem omnibus existentibus in peccato lethali, siue actuali, siue habituali, dum in eo perseverant. Quia per quoduis peccatum lethale amittuntur omnes habitus supernaturales, præterquam fidei, & spei, nec redeunt, nisi redeunte gratia, & charitate.

Art. 3. Concedenda verò in primis eadem virtus, quoad habitum omnibus potentibus proximè, & peccare, & delere peccata, simulque existentibus actu in gratia. Quia quatenus existant in gratia, & sunt iusti, non habent indignitatem, per quam excludant à se perfectionem istam supernaturalem; & quatenus habent potentiam proximam peccandi, atque delendi peccatum, sunt idonei, vt exerceant eum habitum, ac proinde vtiliter illum habent. Concedenda rursus est quoad habitum, omnibus, qui aliquando peccauerunt, & deleuerunt peccata commissæ, tamen amplius peccare iam non possint, nec superfluit vlla peccatorum reliquia, quæ pœnitendo tollantur; concedenda etiam ex iis, qui nunquam adhuc peccauerunt, possunt tamen, & peccare, & delere peccata. Quia innocenti peccabili, & emendabili, vtile est atque opportunum, esse præuentum remedio respectu mali contingentis comparatione sui, & qui aliquando peccauit, ac deinde deleuit peccatum, semper potest exercere habitum pœnitentiæ per actum proprium ipsius, nempe per gaudium de deletionem, & victoriam peccati iuxta notationem præmissam quæst. 74. ad 2. Hinc merito à D. Thomâ 1. p. q. 95. art. 3. & ab aliis tribuitur Adamo habitus pœnitentiæ etiam ante peccatum, atque ab eodem in 4. dist. 14. quæst. 1. art. 3. quæstiunc. 2. cum plerisque aliis

tribuitur similiter idem habitus beatis qui pœnitiunt ad beatitudinem per deletionem, & remissionem alicuius peccati. Demum pœnitentia secundum actum inest, data opportunitate omni peccatori dum est in via; necnon omnibus habentibus habitum pœnitentiæ, quoties volunt illam elicere. Nempe habitibus utimur cum volumus; & habitu virtutis nemo utitur nisi opportunè; atque omnis peccator dum est in via, obtinet à Deo auxilia gratiæ ut pœniteat, si velit iuxta dicta supra quæst. 78.

Artic. 4. Iam materia, seu obiectum materiale adæquatum virtutis pœnitentiæ sunt omnia promiscua peccata vniuscuiusque propria lethalia, venialia, atque originale peccatum, necnon omnia mala prouenientia, ex vi demeritoria peccati, tanquam ex causa ipsorum. Quia omnia peccata habent aliquam rationem offensæ Dei; & omnia sunt deletibilia per actus peccatoris; atque in deletionem eorum quæ sunt cuiusque propria, adest peculiaris ratio bonitatis, & pulchritudinis coniuncta cum peculiari difficultate respectu eiusdem peccatoris determinatè sumpti, ut liquet ex doctrina quæstionis 74. Ergo ea omnia possunt esse respectu vniuscuiusque obiectum materiale odio habitum per virtutem formaliter intentiuam deletionis, & expiationis peccatorum prout intendit pœnitentia. Possunt præterea esse obiectum materiale eiusdem virtutis pœnæ debitæ ratione eorumdem peccatorum. Quia remissio earum pertinet ad totalem deletionem, & exinanitionem peccatorum, quandoquidem illis sublati desinunt esse peccata, tam in se, quam in suo effectu, & peccator liberatur totaliter ab omni reatu, & onere peccatorum.

Art. 5. Imperfectiones morales non contineri directè in obiecto pœnitentiæ dictum est iam supra quæstione 74. ad 7. artic. 2. & confirmabitur infra circa Sacramentum. Opera autem bona, & habitus bene operandi non sunt obiectum materiale pœnitentiæ, sed formale. Quia comprehenduntur in ea collectione bonorum, quibus delentur, & expiantur peccata, quoad pœnam, & culpam: Ideoque sub isto conceptu sunt volita per pœnitentiam ratione sui, ut obiectum formale ipsius. Concluditur, itaque vltimò subiectum capax virtutis pœnitentiæ, quoad habitum, esse omnem, & solam substantiam proximè aliquando peccabilem, & emendabilem, dum talis est, & est ipse gratia; necnon postquam peccauit, & deinde iustificata est: Quoad actum verò esse eandem substantiam, postquam peccauit: & similiter obiectum materiale adæquatum proprium, & peculiare eiusdem virtutis esse omnia, & sola cuiusque peccata, quatenus deletibilia, aut iam deleta; necnon pœnas debitas iis peccatis.

Ad 1. Dictum est superius, motiuum pœnitentiæ esse deletionem peccatorum secundum honestatem, & pulchritudinem illam peculiarem, quæ consistit in pugna cuiusque secum, quatenus errante prius, & peccatore; necnon in superanda difficultate speciali retractandi priorem propriam deliberatam voluntatem: patet autem specialem istam rationem bonitatis, & pulchritudinis nequaquam adesse in deletionem peccatorum alienorum. Igitur, ut alij emendentur, & deleant peccata sua, non intenditur directè per pœnitentiam, sed per charitatem, misericordiam, amicitiam, &c. quarum motiuum non restringitur ad operantem. Vnde Suarez; & nonnulli alij tribuentes Christo Domino, & Beata Virgini, atque Beatis Innocentibus pœnitentiam, id faciunt dependenter à confusione huius virtutis cum aliis. Quæ confusio vitata iam à no-

bis est quæstione 75. præsertim articulo octauo.

Ad 2. Beati, qui aliquando fuerunt in peccato, retinent habitum pœnitentiæ cum actu gaudij, de præterita deletionem peccati elicto per eundem habitum. At Beati Innocentes, nec actum pœnitentiæ possunt vnquam habere vllum, quia carent, æternumque iam necessariò carebunt eius materia; nec habitum, quia habitus est propter actum, & sublato fine, eiusque possibilitate aufertur, quod est propter finem. Ne nimirum perperam id detur in rerum natura. Quod vel maximè repugnat virtuti. Qua de causa Angelis, etiam omnibus omninò negatur idem habitus. Nempe supponitur in præsentia, ex alibi dictis, nullum habitum virtutis existere posse propter solos actus purè conditionatos.

Ad 3. Peccata venialia non sunt quidem offensa Dei simpliciter; sunt tamen tales leuiter, & secundum quid; idque sufficit absolute, ut virtus pœnitentiæ exerceatur circa ipsa cum verò dolore, cumque vera deletionis intentione. Peccatum porò originale, licet non sit materia emendationis directæ, & propriè respectu contrahentis; est nihilominus materia iusti, ac honesti doloris, & detestationis coniunctæ cum intentione ipsum delendi, ac expiandi. Atque hoc solum pertinet ad conceptum formalem pœnitentiæ, ut dictum est in quæstione illa 75. Propositum namque emendationis adiungitur vltèrius, saltem implicite circa peccatum personale, quatenus tale propositum est necessarium ad deletionem eius. Neque verò idem propositum omninò deest in detestatione originalis intendente formaliter deletionem eius, quatenus est offensa Dei. Quia talis detestatio est auersiuua, ac retractiuua animi ab omni, & qualibet Dei offensa, ideoque virtualiter saltem & implicite continet in se voluntatem, & propositum nunquam peccandi, ac incidendi in offensionem Dei.

Ad 4. Suarez; Conineli. & alij nonnulli dicunt virtutem pœnitentiæ velle, ac intendere formaliter ratione sui pœnas peccatorum. Quia pœnitens vult punire seipsum, sibi, ut reo præscribit pœnas ut Iudex sui. Verùm oportet secernere pœnas satisfactorias constitutas per operationes honestas, ac liberas pœnitentiæ, à pœnis satisfactoriis inflictis peccatori à Deo, & prouenientibus, tanquam ex causa, ex vi demeritoria peccatorum; ideoque non dependentibus ab electione peccatoris directè libera respectu ipsarum: Priores pœnas satisfactorias intendit pœnitens formaliter ratione sui, Quia sunt pœnæ redemptionis à maiori malo, & à pœna strictè tali; & insuper sunt lucratiuæ præmij, utpote constitutæ per opera honesta, & directè libera pœnitentis, atque obsequiosa respectu Dei, ideoque meritoria, vel de condigno, vel saltem de congruo. At posteriores pœnas fugit, ac detestatur pœnitens; easque intendit impedire, & abolere penitus, simul cum ipsis peccatis. Vnde simul cum eis sunt obiectum materiale pœnitentiæ, ut dictum est supra, & sæpè dicuntur peccata præsertim ab Augustino, per denominationem à causa, ex qua proueniunt, formaliter considerata.

Ex his patet etiam ad 5. Quia opera honesta pœnalia continentur inter bona contraria peccatis, & propterea intenduntur, per pœnitentiam formaliter ratione sui, sicut cetera bona liberantia à culpa, & pœna. Vnde non sunt obiectum materiale pœnitentiæ, sicut pœnæ strictè tales, seu purè satisfactoriæ.